

نقش دولت در ایجاد فرصت مشاغل IT برای زنان

امروزه خوشبختانه ارتباطات و فناوری اطلاعات زمینه‌ساز و بسترساز مناسبی جهت توانمندسازی زنان در حوزه‌های آموزشی و فرهنگی و اجتماعی گشته است. با ابتکار و خلاقیت اتحادیه بین‌المللی مخابرات روز ۵ اردیبهشت‌ماه به‌عنوان روز جهانی زنان و ارتباطات و فناوری اطلاعات نام‌گذاری شده است. به همین دلیل، دولت‌ها، سازمان‌های مردم‌نهاد و نهادهای آموزشی در روز جهانی زنان و فناوری ارتباطات و اطلاعات، با برگزاری برنامه‌های ویژه و اختصاص صفحاتی از سایت یا نشریه خود، سعی در اطلاع‌رسانی در این زمینه و جنبه‌های مختلف آن؛ اعم از تأثیر حضور زنان در حوزه این فناوری، توسعه پایدار زندگی خانوادگی و زندگی فردی دارند.

در حال حاضر، در میان ۵۰۰ شرکت تراز اول جهان بر اساس انتخاب و فهرست معتبر فورچون، نام حداقل ۲۳ زن در میان مدیران ارشد مشاهده می‌شود. از آبیام، یاهو، اپلی، ایدپام و زیراکس تا جیام و پیسی، این فهرست را ایجاد کرده و بر اساس مدل تجاری حاکم بر این سازمان‌ها، توانمندی موجود در این زنان را به‌وضوح نشان می‌دهد. در صنعت بانکداری نیز حضور مدیران موفق در میان زنان قابل‌توجه است.

حوزه فناوری اطلاعات در مقایسه با سایر گرایش‌های مهندسی به دلیل روح متفاوتی که نسبت به سایر حوزه‌های مهندسی دارد جایگاه بسیار امن و مناسبی برای فعالیت زنان است، یکی از دلایل آن می‌تواند انجام امور از راه دور باشد که کمک می‌کند تا زنان در سایر نقش‌های خود نیز بتوانند موفقیت بیشتری داشته باشند.

در حوزه تجارت الکترونیکی فضای بسیار زیادی برای فعالیت زنان وجود دارد، حضور در حوزه‌های نرم‌افزاری برای زنان امکان‌پذیر و مناسب بوده، در نتیجه گروه قابل‌توجهی از زنان بسیار راحت می‌توانند در این بخش شروع به فعالیت کنند دقت و جزئی‌نگری طبیعت زنان نیز از شاخص‌هایی است که در این حرفه می‌تواند به‌عنوان یک مزیت موردتوجه باشد.

به‌طورمعمول نیمی از فارغ‌التحصیلان از بین زنان بوده‌اند و از آنجایی که مهندسی صنعتی و کارخانه‌ای برای حضور زنان بعضاً دشوار خواهد بود از این‌رو حوزه فناوری رشته‌ای است که زنان می‌توانند در آن حضور بیشتری داشته باشند و در ضمن با برنامه‌ریزی درست به سایر اموری که حسب جنسیت بر عهده ایشان گذاشته‌شده نیز فائق آیند.

بالبین حال، زنان همچنان سهم ناچیزی از فناوری ارتباطات را در عصر موسوم به ارتباطات به خود اختصاص داده‌اند؛ به‌طوری که کمتر از یک‌سوم نیروی کار در بخش علوم رایانه، مهندسی و رشته‌های فیزیک را در سطح جهان زنان تشکیل می‌دهند. دلایل متعددی را می‌تواند برای حضور کم‌رنگ زنان و دختران در حوزه فناوری ارتباطات نام برد و نمی‌توان به‌طور مشخص این حوزه را از عرصه فناوری‌های اطلاعات بانکی و پرداخت جدا کرد. برخی از این دلایل عام بوده و ناظر به نگاه کلی جامعه به نقش‌های جنسیتی به صورتی است که از پذیرش زنان در نقش‌هایی که سابقاً مردانه تلقی می‌شده‌اند، اکراه دارد؛ اما برخی از این دلایل از جامعه‌ای به جامعه دیگر متغیر است. به نظر می‌رسد که هنوز در شرکت‌های حوزه فناوری چه مدیران و چه کارمندان بیشتر مرد هستند. زنان اگر هم در این شرکت‌ها حضور داشته باشند، حتی با داشتن مدارک مهندسی مرتبط، بیشتر شاغل به کارهای «غیرتخصصی» و «اداری» هستند و به همین دلیل پایه حقوقی پایین‌تری نیز دارند. به نظر نمی‌رسد که این نابرابری جنسیتی در آینده نزدیک به‌طور کامل از بین برود چراکه آمار جهانی کنونی نشان می‌دهد که تنها ۱۷ درصد از دانشجویان علوم کامپیوتر دختر هستند، در صورتی که بیش از نیمی از جمعیت دانشگاهی را دختران به خود اختصاص داده‌اند.

در ایران، افزایش حضور دختران در رشته‌های فناوری اطلاعات و ارتباطات در سال‌های اخیر، با تردیدهایی نسبت به آینده شغلی این دسته و نگاه جامعه، به‌خصوص مدیران شرکت‌های ارتباطاتی به حضور زنان در سطوح بالای مدیریتی در این حوزه، همراه است.

مشکل نه به یک شرکت، یا یک آموزشگاه و دانشگاه، بلکه به‌کل سیستم و سازوکار آن برمی‌گردد. در فضای فناوری دور باطلی به وجود آمده است که زنان را از ورود و پیشرفت در این حوزه باز می‌دارد، همین مسئله منجر به مردانه‌تر شدن فضا، کمتر شدن حضور زنان و تشدید شدن این نگاه می‌شود.

عملاً نتیجه خروجی به دلیل باورهای اشتباهی است که در کشور وجود دارد و باور نداشتن توانمندی‌های فنی زنان از یکسو و اعتماد پایین به زنان جامعه باعث شده تا بعضاً خود زنان هم به این باور برسند. آنچه مهم است این است که هر فرد چه زن و چه مرد باید به توانایی‌های خودباور داشته باشد؛ و با پشتکار و ممارست تلاش نماید تا اطرافیان نیز به این باور برسند. البته این اقدام برای زنان با توجه به موارد فوق‌الذکر با تلاش بیشتری همراه است.

اولین وظیفه دولت ایجاد فرصت برای حضور زنان در حوزه فناوری اطلاعات و بدنه دولت است تا بتواند از توانایی آنان استفاده نماید، شاید دلیل این درخواست این باشد که در بسیاری از دوره‌های آموزشی و دوره‌های عملیاتی که سازمان‌های دولتی برای این حوزه ایجاد کرده‌اند، زنان نفراز برتر هستند، اما در زمان انتخاب باز هم مردان انتخاب می‌شوند.

دومین موضوع مهم از سوی دولت، بحث توانمندسازی زنان و ارزش بخشیدن به توانمندی‌های فنی زنان است و از بحث تبلیغات فرهنگی گرفته تا کارهای عملیاتی مانند دوره‌هایی که برای این حوزه می‌تواند برگزار کند، به زنان اجازه می‌دهد تا در حوزه مهندسی بتوانند پیشرفت کنند.

شدن در تغییر و توسعه جهانی و تأمین نیاز این حوزه به نیروهای پرتوان و مستعد و خلاق، ظرفیت بالای این حوزه، متنوع بودن کار و فعالیت در این حوزه، سهم گرفته در تغییر و توسعه جهانی و تأمین نیاز این حوزه به نیروهای پرتوان و مستعد و خلاق، ظرفیت بالای این حوزه، متنوع بودن کار و فعالیت در این حوزه، سهم